

LBRIS

We know
books

Ilinca Stroe

Tristeți deghizate

12 povestiri în căutarea unei cauze nobile

Editura Ink Story
Pucioasa, 2024

la Concursul Național de Literatură „Rețeaua Literară”
(ediția a VII-a).

Iar pentru faptul că aceste povești au ajuns în fine
acolo unde le e locul, adică în mâinile publicului cititor,
le mulțumesc domnului Ciprian Lungeanu și echipei de
la editura Ink Story. Ei știu cât de importantă e o șansă.

CUPRINS

Emilia	pag. 5
Evacuarea	pag. 31
Eternitatea.....	pag. 39
Sistemul	pag. 47
Firul	pag. 61
Semn	pag. 67
4'33"	pag. 83
Funcționarul	pag. 95
Epidemie	pag. 101
Colecționara	pag. 119
Pygmalion.....	pag. 129
Iuda	pag. 141
Mulțumiri	pag. 153

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al autorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor. Deținerea unei copii fără suportul fizic și original este ilegală (conform legii Dreptului de Autor). Ca excepție, se permite preluarea unor scurte citate în eventuale recenzii.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STROE, ILINCA**

**Tristeți deghizate : 12 povestiri în căutarea unei
cauze nobile / Ilinca Stroe. - Pucioasa : Ink Story, 2024**

ISBN 978-630-6633-11-1

821.135.1

Redactor: Adina Scutelnicu
Copertă: Lucian David
DTP: Radu Dumitrescu

Ilustrația copertei: Fotografie de Pawel Czerwinski
(@pawel_czerwinski) | Unsplash Photo Community

Emilia

Aceasta este povestea vieții Emiliei Bobei. Nu i-au descoperit darul imediat ce, pe la 1920, o mamă în cazne, moașa cartierului și o duzină de mătuși îngrijorate au adus-o pe lume, într-o dimineață de Brumar. Încă un copil – al treilea, în familia micului negustor de mezeluri Leontin și a Antoanetei, născută să fie gospodină – era binevenit.

Vestea s-a răspândit repede în mahalaua de oameni cumsecade din Dealul Spirii, s-a lăsat cu cinsteli printre bărbați, în fața porților deschise, iar femeile, la taifas, clătinau din cap ușurate: „S-a născut o fetiță, n-are să fie război”.

Iar ea, un boț de carne învinețită de la efortul ruperii de lumea fără griji a pântecului, de-abia dacă scâncea de liniștită ce era și dădea din mânuțele brăzdate de colăcei din carne fragedă, ca și cum avea un mare anunț de făcut lumii.

*

Nu a învățat să meargă nici mai repede, nici mai târziu decât alți copii. Nu a învățat să vorbească nici mai repede, nici mai târziu decât alți copii. Era fetița cu codițe împletite, îmbrăcată în haine rămase de la sora și fratele mai mari, care se juca pe stradă sau în curte cu aceeași dăruire ca ceilalți – nimic nu o deosebea de copiii obișnuiți.

De-abia după ce-a început clasa-ntâia primară s-au arătat treptat semne. Fetița pur și simplu adora să scrie! Ținând creionul ascuțit grosolan de frate-său Dumitru cam cum ar ține popa lingurița de împărțășanie, pe hârtia proastă, dar atât de prețioasă în familia micului negustor, fata buchisea bețișoare, șerpișori și căciulițe cu bucuria cu care un copil mai bogat ar linge o înghețată delicioasă de la prăvălia italianului.

Trasa liniile care urmau să se prefacă în litere cu sfântă plăcere. Dar nu era doar asta. După cum observase Tușa Tinca, fetița *asculta* urma creionului pe hârtie. Așa cum un pianist ar atinge o clapă, rămânând apoi cu urechea ciulită până la topirea sunetului în văzduh. Ore interminabile, nedezipită sub nicio formă de ademenire sau amenințare de caietul ei îngălbenit, Emilia stătea cu urechea aplecată și ochiul fixat asupra colii, moșind cu migală fiecare literă care îi ieșea din vârful creionului. Scria ascultând și asculta scrisul. Timp vrăjtit: *a*-uri leneșe, dolofane; *b*-uri năzuroase; *c*-uri puse pe hartă... Și tot așa până la *z*, exotical. Fiecare literă era un personaj de basm. Erau printre ele prinți (*Ń*) și prințese (*Ť*), cavaleri (*Ń*) și târgovețe (*Ť*), ba chiar și maharajahi călare pe elefanți (*Ť*).

Apoi, într-a doua primară, când căpătase viteză și dexteritate, Emilia a mai descoperit ceva: prinții puteau fi triști, prințesele, exaltate, iar târgovețele, enervate. Scrisul de mână purta sentimente, toane, stări. Trântite la repezeală pe hârtie pentru că învățătoarea dicta ceva în forță, literele emiteau neliniște. Înșirate acasă, pe pervazul ferestrei, într-o modestă compunere, sunau pline de mulțumire. Trasate cu creta pe un colț de tablă, în recreație, reverberau vinovăție. Dispreț, amuzament, fudulie, dezamăgire, ușurare, veselie – pe toate le auzise ieșind din mișcările mâinii ce scria, din apăsarea

creionului pe hârtie, la ea sau la alții.

Azi așa, mâine așa, an după an și totuși încă nu-și dăduse nimeni seama cu-adevărat de darul fetei. Până într-o zi, când o găsiră culcată în patul din fundul odăii, în cameră la tușa Meri, prefăcându-se că doarme, însă cu obraji uzi și perna îmbibată de lacrimi. Și nu s-a liniștit și n-a spus de ce plânsese decât adânc ascunsă în brațe la maică-sa. Cu un firicel de voce, i-a murmurat la ureche: „Eu ațipisem, dar tușa Meri, la măsuță, a început să scrie ceva și n-am putut să nu ascult. Era o scrisoare pentru vărul Sandu, și scria atât de trist și de iubitor... Îl așteaptă să intre pe poartă în orice moment... M-am gândit că și-a făcut icoană din băiatul ei... Și cum crede în el mai cu putere decât noi toți la un loc în Domnul... Că și la trei ani după ce el s-a înecat, îi e inima plină de el, mintea, gata de revedere, chiar dacă în sicriu l-or fi mistuit deja viermii... Și n-am putut să mă mai opresc din plâns”.

Atunci au înțeles cum era fata dăruită: cum, necum, știa ce scrie omul numai ascultându-l scriind.

*

Avea la vremea aceea vreo doisprezece ani și familia nu prea știa ce să facă cu talentul ei, altceva decât să îi amuze pe mătuși și pe veri în după-amiezile de duminică. Când câte un verișor pune mâna pe-un petec de hârtie și-un creion, se întorcea cu spatele la ea, ținând, în plus, palma făcută căuș deasupra foii, și o provoca: „Ia, fi atentă! Ce scrii?”. O mângălitură scurtă, după care fata pufnea: „Ha, bine!... «Emilia e o proastă.» Dar măcar aud c-ai scris cu simpatie...”

Fusese vorba, la un moment dat, să o ducă la un circ sau la bâlciuri, când se țineau, ca să facă un ban (ideea

unchiului Costache). Imaginaseră chiar un chioșc familial, căruia să-i picteze o firmă de-atras curioșii, poate „Ghici cine, ce, cum scrie!” sau așa ceva, unde eventual să vândă și gogoși făcute de tușa Lena. Însă Antoaneta se opusese ferm. Nu voia să-și transforme fata în circăreasă, iar din darul ei nu era musai să stoarcă bancnote și monezi!...

Pe de altă parte, nici nu prea știau ce-ar fi putut fata să facă pentru a-și câștiga pâinea. Căci măritișul, soluția clasică pentru toate tinerele acelor timpuri, se anunța posibil problematic: de-atâta intimitate cu caietul de scris în serile lungi de iarnă, la lumina unei amărâte de lumânări, fata ajunsese chioară ca o cârtiță. Ca să citească ceva, trebuia să-și apropie foaia la zece-cincisprezece centimetri de nasul care i se strâmba chiar ca al unei cârtițe ce amușină aerul periculos din afara mușuroiului. Era clar că nu urma să devină o frumusețe...

Cu toate acestea, anii adolescenței o înălțau mlădioasă ca pe o trestie și, încet, încet, Emilia se transforma într-o femeie prezentabilă. Așa, cel puțin, o făcea să se simtă Grigore, tânărul pe care l-a întâlnit de un 10 Mai, la sărbătoarea regalității, prin mulțimea ieșită la promenadă în oraș. Pălăria purtată în unghi cochet, costumul perfect alb, obrazul neted, strălucind de tinerețe și ochii căprui, plini de tandrețe au cucerit-o pe loc.

La douăzeci și unu de ani, Emilia și Grigore erau logodiți și cât se poate de fericiți. Nimeni nu era mai atent decât el, nimeni nu era mai prețuită ca ea. Fără să fie neapărat pasională, dragostea lor avea prospețimea unui ghiocel și maturitatea unui stejar. Erau perechea imediat integrată în familia ei, ca și în a lui, imediat bine primită de cunoștințe și prieteni. Viitorul era cald,

împreună, al lor. Și chiar dacă trâmbițele războiului răsunau tot mai amenințător, chiar dacă el avea să fie mobilizat, în adâncul sufletului Emilia știa că avea să îl aștepte, iar el să se întoarcă întreg și nevătămat, că nimic rău nu urma să le mutileze armonia.

Așa că, atunci când a venit, ordinul de mobilizare i-a găsit încrezători și senini. Era o după-amiază de mai îmbibată de aroma pomilor în floare, iar Grigore se așezase la masa din chioșc, în curte, Emilia, la câțiva metri mai încolo, tricotând niște ciorapi de lână pentru el, să aibă pe front. Bărbatul făcuse rost de undeva de hârtie de corespondență albă de cea mai fină calitate și se pusese pe scris ceva. Chiar și de la distanță, Emilia auzise începutul, „Dragostea sufletului meu”, și nu putea să nu perceapă literele trasate iubitor, fiecare linie vibrând de emoție, fiecare virgulă și punct – o atingere senzuală, ca prin vis.

Logodnica zâmbea pe vechea bancă, aplecată deasupra andrelelor, convinsă că Grigore îi compunea o scrisoare de citit după ce el pleca pe front, în săptămâna următoare. Impunându-și să nu mai tragă cu urechea, anticipa o viitoare lectură delicioasă, când zâmbetul îi fu curmat de un dezacord: „nu fi trist”. Și apoi altele: „încreător”, „curajos”, „răbdător”. Emilia lăsa andrelele și ciula urechea. „... Și numai noi vom ști ce forță ne unește, cât suntem de inseparabili chiar și peste mii de kilometri de pământ răvășit de explozii și de toate mizeriile războiului. Inima mea lipită de a ta, scumpul meu A., acum și mereu, mereu.”

Emiliei îi luară foc obrazii. Brusc, înțelese. Aristide Bunoiu, actor din protipendada Bucureștilor, prietenul chipeș și galant al lui Grigore, care urma să-i fie căvaler de onoare la nuntă, nedespărțiți din școala gimnazială... O, Doamne, era dragostea interzisă! Grigore al ei nu era

al ei. Era al lui Aristide. Cu vârfurile degetelor înfipite în ascuțișul andrelor, logodnica își simțea respirația înghețată în piept.

Alta ar fi sărit ca arsă, tăbărând cu gura pe nenorocit, reproșându-i că a mințit-o, că s-a folosit de ea, c-a luat-o de paravan, alertând vecinătatea de existența, în sânul cinstiților locatari, a unui pederast. Dar Emilia nu era o femeie furioasă. Vreme de trei pagini, cât i-a trebuit lui Grigore să-și termine scrisoarea, a rămas nemișcată, cu un ciorap pe jumătate tricostat în poală, rumegând pe îndelete totul: logodnicul ei iubea un bărbat. Chiar dacă se purtase ireproșabil cu ea, chiar dacă, cel mai probabil, ținea la ea, o ceruse în căsătorie pentru că altceva nu avea ce face, altă opțiune nu îi era permisă. Însă „dragostea sufletului” lui nu ea era.

Resemnarea e uneori aproape ușuratică. În special la oamenii blânzi. Când Emilia a auzit acel „al tău pentru totdeauna” final, s-a ridicat și a intrat cu pas domol în foișor. De-abia atunci a ridicat Grigore capul. Zâmbindu-i. Apoi pälind. „Unde... erai?” Emilia a arătat din cap banca aflată la mică distanță, iar bărbatul, pentru care darul ei nu era un secret, a roșit. A dat să îngaime ceva, însă Emilia l-a oprit, așezându-și mâna ca o frunză căzută pe umărul lui: „Știi ce? Du-te cu bine... Acum!”

Și de îndată ce cuvintele i-au ieșit dintre buzele albite, a știut precis că inima îi fusese iremediabil frântă.

*

La comandamentul din Calea Rahovei, forfoteau uniforme. Emilia stătea cu sufertașul în brațe, așezată pe un scaun din lemn, incomod, lipit de perete. În acel du-te-vino, i se spusese să aștepte, căci fratele ei,

telegrafistul, era solicitat la post permanent și nu prea avea timp pentru prânzul adus la nas de rubedenii. Avuseseră noroc că fusese repartizat chiar aici, la câteva străzi de casă, scutiți de groaza de a-l pierde în vreun mormânt zgrețănăt pe câmpul de bătălie.

Deși... Umblau zvonuri că și capitala avea să fie bombardată curând; lumea orbecăia într-un hățiș de informații și contrainformații, pe la colțuri se șoptea că era imperios ca toți să se refugieze la țară, în vreme ce propaganda oficială îndemna oamenii să rămână pe loc cu încredere, căci forțele patriei vegheau la siguranța lor etc.... „Nu vor să dăm toți buzna deodată afară din București, ca să nu blocăm drumurile și să nu mai aibă armata pe unde să circule” – se zicea.

Dumitru întârzia, probabil prins între mesaje telegrafice ca o insectă în pânza de păianjen, iar la un birou care era despărțit doar de un paravan jumătate placaj, jumătate geam de coridorul pe care aștepta Emilia, un colonel se apucase să scrie o notă. Părea grăbit și săcâit, iar transpirația îi scâldea fruntea și chelia într-un luciu sordid. Nu știa nici ea ce-o împingea să asculte mai cu atenție ce scrijelea ofițerul pe hârtie, în orice caz, nu era simplă curiozitate. În climatul general, poate din îngrijorare, poate din teamă, Emilia se ridică repede, depuse sufertașul pe scaun și se apropie de paravan. Auzul ei înregistră: „...bombardamente dușmane ample în ziua de 3 martie 1943. Cer, prin urmare, în regim de urgență și în pofida dispozițiilor anterioare, permisiunea de a proceda la evacuarea locuitorilor din...”

Dar 3 martie era a doua zi! Emilia nu mai așteptă. Se repezi spre ieșire. Sufertașul rămase pe scaunul de pe coridor, aburind.

Siguranța Statului, de câțiva ani rebotezată Serviciul Special de Informații, avea de rezolvat un mister iritant: cum de fusese cu puțință ca populația unui întreg cartier, Dealul Spirii, să se autoevacueze în masă chiar în prețuia bombardamentului, făcând impracticabile pentru coloanele forțelor antiaeriene drumurile de ieșire din sud-vestul Bucureștiului?

Deși a fost necesară extinderea rețelei de agenți și informatori până în localitățile unde se refugiaseră cei care primiseră pontul, SSI avea, în doar o lună și jumătate, răspunsul. Iar acesta era un nume: Emilia Bobei. La interogatoriu, care numai blând nu fusese, tână negase vehement că ar fi fost conectată cu vreo schemă de spionaj. În schimb, pretindea ea, avea o capacitate specială care îi permisesese să deslușească cu precizie nota colonelului Despescu, prin simpla ascultare a scrisului acestuia.

După multe teste care au confirmat, într-adevăr, că Emilia avea această capacitate, maiorul Stima, pe care îl aștepta un viitor extrem de promițător în structurile Serviciului, grație competenței lui greu de egalat, a alcătuit raportul final asupra cazului, incluzând recomandări nu lipsite de creativitate: „Numita Emilia Bobei este, neîndoios, responsabilă de instalarea panicii în rândurile populației din Dealul Spirii, în data de 2 martie 1943. Ea a fost cea care a alertat populația să se evacueze, provocând blocaje semnificative structurilor noastre armate antiaeriene. Totodată, însă, înzestrarea deosebită a numitei, pe care, cu permisiunea domnului comandant, o voi identifica drept grafotonie, poate fi de mare însemnătate pentru forțele noastre militare. Propunem infiltrarea numitei, ca spion, în structurile

inamice, pentru a recepționa mesaje ce ne pot ajuta să anticipăm și să parăm mișcările dușmanului”.

Dacă a făcut pe spioana, măcar să guste din plin din prăjitura asta! Urma să fie trimisă femeie de companie pe front, în batalioanele rușilor.

„Poftim?! Eu???...” protestase Emilia, odată înștiințată de ideea strălucită a maiorului. Stima nu întârziase să-i dea replica: „Fato! Ai țâțe și cur? Ai! Ești omul nostru!”

*

Înainte să o expedieze către Armata Roșie, Serviciul a găsit de cuviință să pompeze în ea limba rusă, pentru ca agenta să își poată face treaba. Au constatat însă repede că nu era nevoie: pasămite pur intuitiv, „grafotonia” Emiliei îi permitea să deslușească ce se scria, indiferent de limba în care se scria. Test după test dovedeau că femeia, deși neputând reproduce cu exactitate fiecare cuvânt scris, înțelegea mesajul transmis cu perfectă acuratețe, iar asta era tot ce le trebuia noilor ei șefi. În mai 1943, au și expedit-o pe Frontul de Est.

Batalioane de târfe au însoțit dintotdeauna batalioane de soldați – o tradiție militară veche precum războiul însuși –, pentru care însă Emilia era cu totul nepotrivită. După primul serviciu amoros pe care i l-a smuls un colonel sovietic duhnind a mahorcă, în cortul lui de campanie, unde schemele Serviciului reușiseră să o plaseze cu precizie, Emilia, umilită până în fundul sufletului, s-a hotărât că, mai presus de orice, voia să supraviețuiască. Și-a îngropat sentimentele ca un avar care-și ascunde averea acolo unde nici măcar el nu o mai poate apoi găsi, și-a făcut pielea tablă și s-a concentrat pe treaba pentru care ajunsese în acea postură.

Norocul ei, dacă exista vreun noroc în ditamai mizeria, că femeile de pe front erau o comoditate rezervată exclusiv ofițerilor de rang superior – soldații de rând, cel puțin în Armata Roșie, satisfacându-și nevoile sexuale după cum apucau, violând sătencele din locurile pe unde treceau. De grosolănia și brutalitatea pură a soldaților Emilia era deci scutită. Și, după cum o îmbărbătase o tovarășă de breaslă, Eva, „ofițerii e cât de cât domni”.

Domni și, mai ales, la curent cu planurile armatei. Ofițerii care o solicitau pe Emilia, poate flatați că dispuneau de o femeie cu aer inalterabil de doamnă, își îngăduiau uneori o fantezie de intimitate de cuplu, cerându-i să doarmă peste noapte cu ei. În zori, probabil roși de vinovăția pricinuită de micul răsfăț cam nedemn de un brav oștean, erau deja așezați la măsuța pe care se vânturau, în corespondențe abrupte și severe de la Statul Major, strategii de ultim minut, scrijelind dări de seamă sau răspunzând prin scurte note la ordine. Iar atunci Emilia, lungită sub rău-mirositoarea pătură de pe patul ofițerului, nu mai dormea. Asculta.

Printr-o complicată și obscură rețea de mesageri, curieri și chiar lucrători ai Crucii Roșii, mesajele ei reușeau să ajungă la omul de contact de la SSI, însuși Stima, cu o rapiditate care i-a permis câteva luni bune Armatei Române de pe Frontul de Est să evite atacuri-surpriză și să lovească eficient în punctele slabe ale inamicului. Când s-au întors armele, în august, brațul lung al Serviciului a basculat-o fără rețineri din tabăra sovietică în cea germană, unde avea de făcut același lucru, însă lăsându-se de data asta folosită de ofițeri Wehrmacht și SS.

Scârbită până la dârzenie, eficientă și atât de prudentă, încât să nu se deconspire pe toată durata

războiului, ajunsese să cunoască bine bărbații. Aproape îi compătinea pentru fatalitatea prin care căzuseră din paradisul ocrotirii materne, dulci, suave și fluide în conformismul implacabil care ajunsese să le curgă prin vene. Urmau ordine. Fumau pentru că așa făceau bărbații. Se îmbătau ca să-și golească mințile de griji. Nu plângeau. Se împreunau ca strămoșii lor, primatele, cu mișcări viguroase și priviri găunoase. Le căzuse poza soției din veston, când se dezbrăcaseră grăbit? O ridicau de pe podea, o ștergeau cu dosul palmei de praf, o băgau la loc în buzunar, își aranjau uniforma. Erau chiar în stare să se oprească în toiul actului sexual, să se smulgă într-o secundă din tine, dacă venea ordin să se prezinte pe loc la comandament. Își încingeau centironul, deschideau ușa, plecau. Mecanisme bine puse la punct. Așa erau bărbații. O diferență totuși observa: rușii se așteptau să fii dulce și inocentă, să le luminezi existența, să le înveselești momentul, să le fii o rază de soare. Nemții nu voiau de la tine decât să le fii partener eficient în actul de igienizare sexuală, acordându-ți pentru asta un fel de respect, atât cât se putea datora statutului tău inferior...

Înainte cu câteva săptămâni de sfârșitul oficial al războiului, când devenise clar că Germania avea să piardă, Serviciul a extras-o din teatrul de operațiuni. Era pe undeva, pe lângă Leipzig, iar drumul către casă a fost lung și hurducat. Camioane militare, căruțe și picioare târșăite prin peisajele-nălucă ieșite din penelul blestemat al războiului, până a ajuns cu mâna pe clanța porții, acasă. Își recăpătase corpul. Restul trebuia îngropat. Iar dincolo de poartă reîncepea raiul cald al mătușilor, al verilor, al fraților, al mamei și tatălui ei. Apăsă.